

i svensk lag. Då det således torde vara mycket små utsikter att afskaffa lotterier, så böra de i stället ställas under statens kontroll och förvaltning, samt vinsten användas till ett för hela svenska folket gemensamt gagneligt ändamål, hvilket ändamål jag anser vara en ålderdomspensionering, hvarför jag vördsammast hemställer,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes utarbета och om möjligt till nästa lagtima riksdag för Riksdagen framlägga förslag till upprättandet af ett under statens förvaltning ställt permanent penningelotteri, hvars vinst afsettes till en ålderdomspensioneringsfond.

Stockholm den 25 januari 1910.

Johan Olofsson.

Nr 17.

Af herr **Hellberg**, om *ändring af bestämmelserna angående förfarandet vid exekutiv auktion å fastighet på landet*
m. m.

Uti gällande utskökningslag § 91 finnes föreskrifvet med afseende på lös egendoms exekutiva försäljning, att »då så mycket af det utmätta blifvit såldt, att gälden, hvarför utmätning skett, så ock kostnad, som skall ur egendomen utgå, kan af det sålda fullt godtgöras, upphöre försäljningen.»

Men råkar en bonde komma i sådana skulder, att hans *hemman* blir taget i mät, så finnes ännu i dag i vår lag icke någon bestämmelse därom, att någon mindre eller större del däraf skall kunna utbjudas till för-

säljning, hvarigenom ju skulden skulle kunna blifva betald. Vår nu gällande lag ålägger däremot exekutor att icke allenast främtaga den gäldbundne hans fäderneärfda andel i fosterjorden utan äfven beröfva honom hus och hem. Mången har härigenom kommit i den sorgliga belägenhet, att han jemte hustru och barn blifvit beroende af fattigvården.

Härtill kommer, att nästan hvarje hemman, som så försäljes, finnes vara så stort, vanligen hundratals hektar jord, att ingen af byns, knappast bygdens söner äro i tillfälle att vid utropet kunna förvärfva sig hemmanet. Vanligen går det så till, att detsamma förvärfvas endast af de mera förmögna, och oftast af bolag, hvilka icke sällan hafva några år kvar å sina intecknade skogskontrakt.

Dessa sakförhållanden äro ingalunda obekanta för innebyggarna i Västerbottens lappmark. För öfrigt lämna länskungörelserna (Landskontoret Ser. A.) talrika bevis på fall, i hvilka upprepade gånger detta föraringssätt att göra bofasta bönder hemlösa kommit till användning.

Ett exempel bland många torde i detta sammanhang förtjäna omnämnas från lappmarkssocknarne. Ett bolag hade köpt afverkningsrätten å ett hemman på 50 år, å hvilka vid ifrågavarande tidpunkt — för 4 år sedan — återstod 21 år. Bolaget ville nu, af viss anledning, komma i besittning äfven af hemmanet. Efter att förgäfves hafva frestat hemmansägaren i 4 års tid, lyckades bolaget slutligen få en mindre skuld på honom — knappt ett halft hundratal kronor. Han lagsöktes nu. Men man utmätte nu *ej lösöret*, ehuru sådant fanns till skuldens gäldande — ty sedan kom från annat håll en annan lagsökning på omkring 60 kronor, och då togs lösöret — utan *hemmanet* togs i mät och annonserades i allmänna tidningarne till försäljning. Det inropades sedermera af bolaget för mindre än två tusen kronor. Hemmanet ansågs värddt, lågt värderadt, 15,000 kronor och hade 10,000 timmerdugliga träd! Och hemmansägaren? Sedan de stora omkostnaderna afdragits och några skulder gäldats, fick han — 315 kronor och frihet att gå hvart han ville?

Inför alla dylika olyckor, med hvilka bolagsväldet fortfarande söker att på alla möjliga vägar drabba de återstående hemmansägarna, söker man så godt man kan däruppe utfundera medel, hvartill man tror, att befolkningen skulle kunna få hjälp af statsmakterna. Ett förslag är sålunda, »att vid exekutiv försäljning af fast egendom skall förrättningsmannen vara skyldig utbjuda så små delar af hemmanet, som han i samråd med ordförandena i hushållningssällskapets filialafdelning och kommunalnämndens ordförande finner lämpligt». Ett annat förslag är, »att sådan lag-

bestämmelse må komma till stånd, att trävarubolag icke berättigas att å exekutiv auktion inropa hemman med stöd däraf, att bolaget har intecknade skogskontrakt, om i hemmanet finnes penningeinteckning, som har senare inteckningsrum af sådan betydelse, att den förras beståndsrätt ej häfves.»

På grund af hvad jag sålunda anført, och då befolkningens bekymmer måste komma fram, så vågar jag yrka,

att Riksdagen ville besluta 1:o) en lagändring, hvarigenom åtminstone i nordliga delarne af riket och särskildt i lappmarkerna må vid exekutiv auktion å fastighet på landet kunna i erforderliga fall utbjudas allenast viss del af fastigheten; 2:o) sådan ändring i lagen den 6 maj 1906 rörande »förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom» att bolag eller förening ej må berättigas att i onödan inropa fastigheter allenast på den grund, att i fastigheten finnes intecknad skogskontrakt.

Stockholm den 23 januari 1910.

E. F. Hellberg.
